မာတိကာ

– ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်၏ မှတ်ချက် ၁၃
– ဦးကုလား အတ္ထုပ္ပတ္တိ ၁၅
၁။ ပဏာမနှင့် ပဋိညာဉ် ၁၉
၂။ မဟာသမ္မတမင်းဆက် ၂၀
၃။ မဇ္ဈိမဒေသမင်းဆက် ၂၀
၄။ တကောင်းမင်းဆက် ၂၁

ပျူမင်းနှစ်ပါး

၁။ တကောင်းမင်း သတိုးရွှေသား–မဟာသမ္ဘဝမင်း ၂၃
၂။ ငရှင်ညီ–စုဠသမ္ဘဝမင်း ၂၃

သရေခေတ္တရာမင်းဆက်

၁။ မဟာသမ္ဘဝသား–ဒွတ္တဘောင် (ပေါင်) မင်း ၂၄
၂။ ငရှင်သား–ဒွတ္တရန်မင်း ၂၅
၃။ ငရှင်သား–ရန်ဘောင်မင်း ၂၅
၄။ ငရှင်သား–ရန်မန် (ဘန်) မင်း ၂၅
၅။ ငရှင်သား–ရက္ခန် (ကျိုင်) မင်း ၂၅
၆။ ငရှင်သား–ခံ (ခန်း) လောင်းမင်း ၂၅
၇။ ငရှင်သား–လက်ခိုင်မင်း ၂၅
၈။ ငရှင်သား–သီရိခန်မင်း ၂၆
၉။ ငရှင်သား–သီရိရာဇ်မင်း ၂၆
၁၀။ မင်းရိုးမဟုတ်–တေပါးမင်း ၂၆
၁၁။ ငရှင်သား–ပါပိရန်မင်း ၂၇
၁၂။ ငရှင်သား–ရန်မုက္ခမင်း ၂၇

၁၃။ ငရှင်သား–ရန်သိမ်(ယံ)မင်း ၂၇
၁၄။ ငရှင်သား–ရန်မုဥ္စလိန္ဒမင်း ၂၇
၁၅။ ငရှင်ညီ–ဘောရိန္ဒမင်း ၂၇
၁၆။ ငရှင်သား–မုဥ္စလမင်း ၂၈
၁၇။ ငရှင်သား–ပုဏ္ဏမင်း ၂၈
၁၈။ ငရှင်ညီ–သာခမင်း ၂၈
၁၉။ ငရှင်သား–သာသီမင်း ၂၈
၂၀။ ငရှင်ညီ–ကန္ဒ (နွ) မင်း ၂၉
၂၁။ နောင်တော်–ကံ (ကန်) တက်မင်း ၂၉
၂၂။ နောင်တော်–ဘိန္ဒမင်း ၂၉
၂၃။ ငရှင်သား–သုမုန္ဒရီမင်း ၂၉
၂၄။ ငရှင်သား–အတိတျာမင်း ၃၀
၂၅။ ငရှင်ညီ–သုပညာနဂရဆိန္နမင်း ၃၀

ဗုဂံမင်းဆက်

၁။ သုပညာနဂရဆိန္နမင်း၏တူတော်–သမုဒ္ဒရာဇ်မင်း ၃၁
၂။ ပျူမင်းထီး၏ဆရာ ရသေ့ကြောင်မင်း ၃၁
၃။ နေနတ်သားနှင့် နဂါးမင်းသမီး၏သား–ပျူမင်းထီး ၃၁
၄။ ငရှင်သား–ထီးမင်းယဉ် ၃၂
၅။ ငရှင်သား–ယဉ်မင်းပိုက် ၃၂
၆။ ငရှင်သား–ပိုက်သေဉ်လည်မင်း ၃၂
၇။ ငရှင်သား–သေဉ်လည်ကြောင်မင်း ၃၂
၈။ ငရှင်သား–ကြောင်တူ (ဒူ)ရာဇ်မင်း ၃၃
၉။ ငရှင်သား–သည်းထန်မင်း ၃၃
၁၀။ မင်းရိုးမဟုတ်–မုက္ခမန်မင်း ၃၃
၁၁။ မင်းရိုးမဟုတ်–သူရဲမင်း ၃၃
၁၂။ သည်းထန်မင်း၏သား–သာရဖွန်ဖျားမင်း ၃၃
၁၃။ ငရှင်သား–သိုက်တိုင်မင်း ၃၃
၁၄။ ငရှင်သား–သေဉ်လည်ကြောင်ငယ်မင်း ၃၄
၁၅။ ငရှင်ညီ–သေဉ်လည်ပိုက်မင်း ၃၄

၁၆။ ငရှင်ညီ–ခဲ (ခန်း) လောင်းမင်း ၃၄
၁၇။ ငရှင်ညီ–ခဲ (ခန်း) လတ်မင်း ၃၄
၁၈။ ငရှင်သား–ထွန်တိုက်မင်း ၃၄
၁၉။ ငရှင်သား–ထွန်ပစ်မင်း ၃၄
၂၀။ ငရှင်သား–ထွန်ချစ် (ခြစ်) မင်း ၃၅
၂၁။ ပုပ္ပားစောရဟန်း=သယံရာဇ်မင်း ၃၅
၂၂။ ထွန်ချစ်မင်း၏သား–ရွှေအုန်းသီးမင်း ၃၆
၂၃။ ငရှင်ညီ–ပိတ်သုံမင်း ၃၆
၂၄။ ငရှင်သား–ပိတ်တောင် (တောင်း) မင်း ၃၆
၂၅။ ငရှင်ညီ–စောခွေးမင်း ၃၆
၂၆။ မင်းရိုးမဟုတ်–မြင်းကျွေးမင်း ၃၆
၂၇။ ဥမျိုးမင်းရိုး–သိမ်ခိ (ယံ) မင်း ၃၆
၂၈။ ငရှင်သား–သိန်းခွန်မင်း ၃၇
၂၉။ ငရှင်သား–ရွှေလောင်းမင်း ၃၇
၃၀။ ငရှင်သား–ထွန်တွင်းမင်း ၃၇
၃၁။ ငရှင်သား–ရွှေမှောက်မင်း ၃၇
၃၂။ ငရှင်ညီ–ထွန်လွတ်မင်း ၃၇
၃၃။ ငရှင်သား–စောခင်နှစ်မင်း ၃၇
၃၄။ ငရှင်သား–ခဲလူးမင်း ၃၈
၃၅။ ငရှင်ညီ–ပျဉ်ပြားမင်း ၃၈
၃၆။ ငရှင်သား–တံ (တန်) နက်မင်း ၃၈
၃၇။ စလေငခွေးမင်း ၃၈
၃၈။ သိန်းခွန်မင်း၏သား–သိန်းဓိမင်း ၃၉
၃၉။ မင်းရိုးမဟုတ်–တောင်သူကြီး ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်း ၃၉
၄၀။ တံနက်မင်း၏သား–ကွမ်းဆော်–ကြောင် (ကြောင်း) ဖြူမင်း ၄၀
၄၁။ တောင်သူကြီး ညောင်ဦးစောရဟန်းမင်း၏သား–ကျည်စိုး (ဆိုး) မင်း ၄၀
၄၂။ ငရှင်ညီ–စုက္ကတေးမင်း ၄၁
၄၃။ ကြောင်ဖြူမင်း၏သား–အနော်ရထာမင်း ၄၁

၄၄။ ငရှင်သား–စောလူးမင်း ၄၂
၄၅။ ဝေသာလီမင်းသမီးနှင့် နဂါးလုလင်၏သား–ထီးလှိုင်ရှင်=ကျန်စစ်သားမင်း ၄၂
၄၆။ ငရှင်မြေး–အလောင်းစည်သူမင်း ၄၃
၄၇။ ငရှင်သား–နရသူ=ကုလားကျမင်း ၄၄
၄၈။ ငရှင်သား–မင်းယဉ်နရသိခ်မင်း ၄၄
၄၉။ ငရှင်ညီ–နရပတိစည်သူမင်း ၄၅
၅၀။ ငရှင်သား–ဇေယျသိခ်မင်း ၄၆
၅၁။ ငရှင်သား–ကျစွာမင်း ၄၇
၅၂။ ငရှင်သား–ဥစ္စနာမင်း ၄၇
၅၃။ ငရှင်သား–မင်းခွေးချေး=နရသီဟပတေ့ တရုတ်ပြေးမင်း ၄၈
၅၄။ ငရှင်သား–ကျော်စွာမင်း ၄၉
၅၅။ ငရှင်သား–စောနှစ်မင်း ၄၉
၅၆။ ငရှင်သား–စောမွန်နှစ်မင်း ၅၀

ဝင်းယမင်းဆက် ၆

၁။ သိင်္ခဝိုလ်၏သား–တစ်စီးရှင်=သီဟသူမင်း ၅၁
၂။ ငရှင်သား–ဥ (စနာ) စွနာမင်း ၅၂
၃။ ငရှင်ညီ–ငါးစီးရှင်=ကျော်စွာမင်း ၅၂
၄။ ငရှင်သား–ကျော်စွာမင်း ၅၃
၅။ ငရှင်ညီ–မောပါ နရသူမင်း ၅၃
၆။ ငရှင်နောင်တော်–ဥစ္စနာပျောင်မင်း ၅၃

စစ်ကိုင်းမင်းဆက် ၇

၁။ ငါးစီးရှင် ကျော်စွာ၏သား–အသင်္ခယာစောယွမ်းမင်း ၅၄
၂။ ငရှင်နောင်တော်–တရားဖျားကြီး ၅၄
၃။ ငရှင်သား–ရွှေတောင်တက်မင်း ၅၅
၄။ အသင်္ခယာစောယွမ်း၏သား–ကျစွာမင်း ၅၅
၅။ ငရှင်ညီ–မင်းခဲကြီး ၅၅
၆။ ငရှင်ညီ–ဆင်ဖြူရှင် တရားဖျားငယ် ၅၅
၇။ မင်းရိုးမဟုတ်–မင်းပြောက် ၅၆

ပထမ အင်းဝမင်းဆက် ၇

၁။ တကောင်းမင်းရိုး–သတိုးမင်းဖျား ၅၇
၂။ ငရှင်ယောက်ဖ–မင်းကြီးစွာစောကဲ ၅၇
၃။ ငရှင်သား–ဆင်ဖြူရှင်တရားဖျား ၅၉
၄။ ငရှင်ညီ–မင်းခေါင်ကြီး=မင်းဆွေ ၅၉
၅။ ငရှင်သား–ဆင်ဖြူရှင်သီဟသူ ၆၀
၆။ ငရှင်သား–မင်းလှငယ် ၆၁
၇။ မင်းရိုးမဟုတ်–ကလေးကျေးတောင်ညို ၆၁
၈။ ပုဂံမင်းရိုး–မိုးညှင်းမင်းတရား ၆၁
၉။ ငရှင်သား–မင်းရဲကျော်စွာ ၆၃
၁၀။ ငရှင်ညီ–သီဟသူ=ထုပါရုံဒါယကာ နရပတိကြီး ၆၃
၁၁။ ငရှင်သား–မဟာသီဟသူရ=ပြည်စုန်မင်း ၆၅
၁၂။ ငရှင်သား–ဒုတိယမင်းခေါင် ၆၆
၁၃။ ငရှင်သား–ရွှေနန်းကြော့ရှင် ဘုရင်နရပတိ ၆၇
၁၄။ သိုဟန်ဘွား ၆၈
၁၅။ အုန်းပေါင်ခုန်မှိုင်း ၆၈
၁၆။ ငရှင်သား–မိုးဖြဲနရပတိ ၆၈
၁၇။ မင်းရိုးမဟုတ်–နရပတိစည်သူ ၆၈
၁၈။ သတိုးမင်းစော ၆၉

တောင်ငူ–ဟံသာဝတီမင်းဆက်

၁။ မဟာသီရိဇေယျသူရ=မင်းကြီးညို ၇၁
၂။ ငရှင်သား–မင်းတရားရွှေထီး ၇၂
၃။ ဆင်ဖြူများရှင် ဘဝရှင်မင်းတရား=ဘုရင့်နောင် ၇၂
၄။ ငရှင်သားတော်ကြီး–နန္ဒဘုရင်=တောင်ငူရောက်မင်း ၈၃

ဒုတိယ အင်းဝ–ညောင်ရမ်း မင်းဆက်

၁။ ဘုရင့်နောင်၏သား–ညောင်ရမ်းမင်းတရားကြီး ၈၆
၂။ ငရှင်သား–မဟာဓမ္မရာဇာ=အနောက်ဘက်လွန်မင်း ၈၉
၃။ ငရှင်သား–မင်းရဲဒိဗ္ဗ ၉၀

၄။ သတိုးဓမ္မရာဇာ=သာလွန်မင်း ၉၁
၅။ သာလွန်မင်း၏သား–မင်းရဲရန္တမိတ်=ပင်းတလဲမင်း=ငါးထပ်ဒါယကာ ၉၄
၆။ ပင်းတလဲမင်း၏ညီ–ပြည်မင်း ၉၅
၇။ ငရှင်သား–နရာဝရမင်း ၉၇
၈။ ငရှင်ညီ–မင်းရဲကျော်ထင်=ရမည်းသင်းမင်း=အင်္ဂါမင်း ၉၇
၉။ ငရှင်သား–ဝမ်းဘဲအင်းစံ=စနေမင်း ၉၉
၁၀။ ငရှင်သား–မှန်နန်းဆင်ဖြူရှင်=တနင်္ဂနွေမင်း ၁၀၄
၁၁။ ငရှင်သား–မဟာဓမ္မရာဇာဓိပတိ=လောကသရဖူဒါယကာ=ဟံသာဝတီရောက်မင်း ၁၀၅

ကုန်းဘောင်မင်းဆက်

၁။ အလောင်းမင်းတရား ဦးအောင်ဇေယျ ၁၀၇
၂။ အလောင်းမင်းတရား၏ ပထမသားတော်ကြီး–နောင်တော်ကြီးမင်း ၁၀၉
၃။ အလောင်းမင်းတရား၏ ဒုတိယသားတော်ကြီး–ဆင်ဖြူရှင် မြေဒူးမင်း ၁၁၀
၄။ မြေဒူးမင်း၏သား–စဉ့်ကူးမင်း ၁၁၂
၅။ နောင်တော်ကြီးမင်း၏သား–ဖောင်းကားစားမောင်မောင် ၁၁၂
၆။ အလောင်းမင်းတရား၏ စတုတ္ထသားတော်ကြီး–ဘိုးတော်ဘုရား=ဗဒုံမင်း ၁၁၃
၇။ ဗဒုံမင်း၏မြေး–စစ်ကိုင်းမင်း=အကြီးတော်ဘုရား=ဖန်နန်းရှင် ၁၁၆
၈။ စစ်ကိုင်းမင်း၏ညီ–သာယာဝတီမင်း=ရွှေဘိုမင်း ၁၁၉
၉။ သာယာဝတီမင်း၏သား–ပုဂံမင်း ၁၂၀
၁၀။ ပုဂံမင်း၏ညီ–မင်းတုန်းမင်း ၁၂၃
၁၁။ မင်းတုန်းမင်း၏သား–သီပေါမင်း ၁၂၅
– မုံရွေး ရာဇဝင်ချုပ်လင်္ကာ ၁၂၉
– သာသနာသက္ကရာဇ်၊ ခရစ်နှစ် နှိုင်းယှဉ်ပြဇယား ၁၃၉
– အက္ခရာစဉ် အညွှန်း ၁၄၁

ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်၏ မှတ်ချက်

ဦးကုလားသည် မြန်မာရာဇဝင်ကို ပထမဦးဆုံး အပြည့်အစုံ ရေးသားပြုစုခဲ့သူ ဖြစ်သည်။ ဦးကုလား၏ **မဟာရာဇဝင်ကြီး** သည် ပထမအုပ်၊ ဒုတိယအုပ်၊ တတိယအုပ် သုံးအုပ်ရှိပြီး စာမျက်နှာ ၁၀၀၀ ကျော် ရှိရာ မြန်မာရာဇဝင် လေ့လာလိုသူတို့သည် အချိန်များစွာ ယူ၍ ဖတ်ရှုလေ့လာကြရသည်။ ဦးကုလားသည် မဟာရာဇဝင်ကြီးအပြင် **ရာဇဝင်လတ်** နှင့် **ရာဇဝင်ချုပ်** တို့ကိုပါ ထပ်မံရေးသား ပြုစုခဲ့သဖြင့် မြန်မာရာဇဝင်ကို အချိန်တိုတိုနှင့် လေ့လာလိုသူတို့အတွက် များစွာ အသုံးဝင်လှသည်။ မြန်မာရာဇဝင်ရေး ဆရာများအနက် ဦးကုလား တစ်ဦးတည်းသာ မဟာရာဇဝင်ကြီး၊ ရာဇဝင်လတ်နှင့် ရာဇဝင်ချုပ် ဟူ၍ သုံးမျိုး ရေးသားပြုစုရန် ဆန်းသစ်သောစိတ်ကူး ရှိပြီး၊ ထိုစိတ်ကူးကို ဖြစ်မြောက်အောင် လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သည့်အတွက် ဦးကုလားအား များစွာ ချီးမွမ်းသင့်ပေသည်။

ဦးကုလားသည် မဟာရာဇဝင်ကြီးကို ရေးသားရာ စနေမင်း (၁၆၉၈–၁၇၁၄) လက်ထက် ၂၂ အောက်တိုဘာ ၁၇၁၁ တွင် သားတော် စဉ့်ကူးမင်းသားအား အိမ်ရှေ့ရာထူး နှင်းအပ်အပြီးတွင် အဆုံးသတ်ထားသည်။ ဦးကုလား၏ ရာဇဝင်ချုပ်မှာမူကား စနေမင်း နတ်ရွာစံအပြီး ၁၁ ဩဂုတ် ၁၇၁၄ တွင် အိမ်ရှေ့မင်း (တနင်္ဂနွေမင်း) နန်းတက်သည်အထိ ရေးသားထားသည်ကို ထောက်၍ မဟာရာဇဝင်ကြီး ရေးသားပြီးစီးမှသာ ရာဇဝင်ချုပ်ကို ရေးသားခဲ့သည်ဟု ယူသော် ရနိုင်မည် ထင်ပါသည်။

ဦးကုလားသည် ရာဇဝင်ချုပ် ရေးသားရာတွင် မဟာရာဇဝင်ကြီးကဲ့သို့ မင်းတစ်ပါးစီ၏ အကြောင်းအရာများ၊ နိုင်ငံရေး အခြေအနေများ၊ ထူးခြားဖြစ်စဉ်များကို အကျယ်တဝင့် မဖော်ပြတော့ဘဲ လိုရင်းကိုသာ

ရေးသားပြုစုခဲ့သည်။ သို့သော် မင်းတစ်ပါးစီ၏ ဆွေတော်စဉ် မျိုးတော်ဆက်ကိုကား မဟာရာဇဝင်ကြီးထက် ပို၍ ပြည့်စုံစွာ ရေးသားပြုစုထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ မဟာရာဇဝင်ကြီးတွင် မပါသည်များ (ဥပမာ–ညောင်ရမ်းမင်းသည် ဘုရင့်နောင် ကျော်ထင်နော်ရထာနှင့် ခင်ပြည့်စုံတို့၏ သားတော်အငယ် ဖြစ်ကြောင်း၊) ရာဇဝင်ချုပ်တွင် ပါရှိသည်ကို တွေ့ရသည်။

ရာဇဝင်ချုပ်ကို ယခုအကြိမ် တည်းဖြတ်ရာတွင် မင်းများ၏ နန်းတက်သက္ကရာဇ်၊ အိမ်နိမ့်၊ မင်းစည်းစိမ်များ ရာဇဝင် တစ်စောင်နှင့်တစ်စောင် ကွဲပြားနေသည်ကို ကျောက်စာအထောက်အထား၊ **စာတာတော်ပုံရာဇဝင်**၊ ဒေါက်တာဝိုလ်လေး၏ **မိဿလင် လတ်တွေ့သုတေသနကျမ်း**၊ ဆရာဒဂုန်၏ **မြန်မာ့ရိုးရာ ကောဇာ ပြက္ခဒိန်ပြဿနာ** နှင့် တင်နိုင်တိုး၏ **ပုဂံရာဇဝင်သစ်** ကျမ်းများကို ကိုးကား၍ ပြင်ဆင်ပါသည်။ ထိုသို့ ပြင်ဆင်ခြင်းမှာ မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အရေးပါသည့် မင်းများ၊ အရေးကြီးသည့် အဖြစ်အပျက်များ၏ သက္ကရာဇ် ကွဲလွဲမှု မရှိစေလို၍ပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အရေးကြီးသည့် အဖြစ်အပျက်တစ်ခု ရှိခဲ့ပါသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်ကို မှတ်တမ်းတင်ထားသည်မှာ **စုက္ကတေးနှင့် အနော်ရထာ စစ်ထိုးကြသည့် ကျိန်းပြိုဟ်နေခြ စာတာခွင်** တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ထိုဇာတာခွင် အရ စစ်ထိုးသည့်ရက်မှာ ၁၁ ဩဂုတ် ၁၀၄၄ ဖြစ်ပြီး ထိုနေ့တွင်ပင် အနော်ရထာသည် ပုဂံပြည့်ရှင် ဖြစ်လာကြောင်း သိရှိနိုင်သည်။ ထို့အတွက် မြန်မာ့သမိုင်းနှင့် ဆက်နွယ်သည့် ဗေဒင်ဇာတာခွင် တစ်ခုသည် တိကျသည့် ရက်၊ လ၊ နှစ်ကို ဖော်ထုတ်နိုင်သည့်အတွက် သမိုင်းတန်ဖိုး ကြီးမားပါသည်။ နောင်တွင် သမိုင်းဝါသနာပါသော ဗေဒင်ပညာရှင်၊ ဗေဒင်ဝါသနာပါသော သမိုင်းပညာရှင်များ ပေါ်ပေါက်လာပြီး **စာတာတော်ပုံရာဇဝင်** တွင် ပါရှိသည့် ဇာတာခွင်များကို ထပ်မံတွက်ချက် ဖော်ထုတ်လာပါက မြန်မာ့သမိုင်းသည် ယခုထက် ပိုမိုပြည့်စုံ တိကျလာမည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။

ယခုအကြိမ် ပုံနှိပ်ခြင်းတွင် လေ့လာလိုသူတို့ လွယ်ကူစေရန်အတွက် သာသနာသက္ကရာဇ် ခရစ်နှစ် နှိုင်းယှဉ်ပြဇယား ထည့်ခြင်း၊ မြန်မာရက်စွဲများကို ခရစ်ရက်စွဲဖြင့် အောက်ခြေတွင် ဖော်ပြထားခြင်း၊ အက္ခရာစဉ်အညွှန်း ပြုလုပ်ပေးထားခြင်း၊ နိုင်ငံခြားအမည်၊ မြို့ရွာဒေသ အမည်များကို မူရင်းဘာသာစကားဖြင့် ဖလှယ်ပေးထားခြင်းများ ပြုလုပ်ထားပါသည်။